

Robert Menasse

The Capital

Novel

(Original German title: Die Hauptstadt. Roman)

459 pages, Clothbound

Release: September 2017

© Suhrkamp Verlag Berlin 2017

WINNER OF THE GERMAN BOOK PRIZE 2017

עיר הבירה / רוברט מנסה

דוגמת תרגום בעברית,

מגרמנית: שירה מירון

פרולוג

יש שם חזיר שמתרוצץ! דויד דה ורייאן הבחין בו כאשר פתח חלון בחדר המגורים כדי להעיף מבט בפעם האחרונה על הכיכר בטרם יעזוב את הדירה הזו לעד. הוא לא היה טיפוס סנטימנטלי. שישים שנה התגורר כאן, במשך שישים שנה התבונן על הכיכר הזו, וכעת הגיע הדבר לכדי סיום. זה הכל. היה זה המשפט האהוב עליו – בכל פעם כאשר היה עליו לספר, לדווח או להעיד על משהו היה אומר שניים או שלושה משפטים ואז: "זה הכל". המשפט הזה היה בעבורו הסיכום ההולם היחידי לכל רגע או תקופה בחייו. חברת ההובלה אספה את המטלטלין המועטים שלקח עימו אל הכתובת החדשה. מטלטלין - מילה מוזרה, שעם זאת לא השפיעה עליו. אחר-כך הגיעו האנשים מחברת הניקיון בשביל לסלק את כל מה שנותר, לא רק את מה שלא היה ממוסמר או מוברג לקיר, אלא גם את המסמרים והברגים עצמם. הם תלשו, פירקו ופינו הכל, עד שהדירה היתה "נקיה למישעי", כמו שאומרים. דה ורייאן הכין לעצמו קפה כשהתנור ומכונת האספרסו שלו עדיין ניצבו במקומם, התבונן באנשים והשגיח שלא לעמוד בדרכם. זמן רב עוד אחז בידו בספל הקפה הריק עד שלבסוף השליך אותו אל שקית אשפה. ואז האנשים כבר הלכו, והדירה היתה ריקה. נקייה למישעי. זה הכל. עוד מבט אחרון מחוץ לחלון. למטה לא היה דבר שלא הכיר, וכעת היה מוכרח לעזוב, כי זמנים אחרים הגיעו – וכעת הוא ראה... אכן כן: שם למטה היה חזיר! במרכז בריסל, בסיינט קתריין. וודאי הגיע מרי דה לָה בֶּרָה, רץ לאורכה של גדר אתר הבנייה שניצבה לפני הבית, דה ורייאן התכופף אל מחוץ לחלון וראה כיצד פנה החזיר ימינה בקרן הרחובות אל עבר רִי דו וִייה מְארש או גְרָאן בשביל להתחמק מכמה עוברי אורח וכמעט והתנגש חזיתית במונית.

קאי-אוֹה פְּרִיגָה הוּשֵׁלֶךְ קְדִימָה בִּשְׁל בְּלִימַת הַחִירוֹם וּנְפֵל חֲזָרָה אֶל הַמוֹשֵׁב. הוּא עִיווָה אֶת פְּנִיו. הוּא אִיחָר. הוּא הִיָּה עֶצְבָּנִי. מָה קָרָה הַפֶּעַם? הוּא לֹא בֹאמַת אִיחָר, אֲלֹא שֶׁלִּפְנֵי פְּגִישׁוֹת הַקִּפִּיד תְּמִיד לַהֲגִיעַ עֶשֶׂר דְּקוֹת לִפְנֵי הַשָּׁעָה שֶׁנִּקְבְּעָה, בִּיחּוּד בִּימִים גְּשׁוּמִים, בִּשְׁבִּיל לַהֲסַפִּיק לַהֲכַנֵּס בִּזְרִיזוֹת לַשִּׁירוֹתִים וּלְשׁוּב וּלְהִיטִיב אֶת בְּגָדָיו, אֶת הַשִּׁיעָר שֶׁנִּרְטַב מֵהַגֶּשֶׁם וְאֶת מִשְׁקָפִי הַשֶּׁמֶשׁ אֲפּוֹפוֹת הָאָדָם אִתּוֹ קִבֵּעַ הוֹפִיעַ –

חֲזִיר! הָאֵם רֹאִית, מִסִּיָּה? קָרָא נֶהֱג הַמוֹנִית. כִּמְעַט קִפֶּץ לִי אֶל מוֹל הַמַּכּוֹנִית! הוּא הִתְכּוֹפֵף אֶל מַעְבֵּר לַהֲגָה: הֵנָּה! הֵנָּה! אֶתָּה רּוֹאָה?

עֲכָשִׁיו הַבַּחֲיִן בּוֹ קַאי-אוֹה פְּרִיגָה. הוּא מַחָה בִּגְב יָדוֹ אֶת שִׁמְשֵׁת הַחֲלוֹן, הַחֲזִיר נִמְלֵט הַצִּידָה, גּוֹף הַחִיָּה הֶרְטוּב בַּהֶק בּוֹרֹד מְלוּכֶלֶךְ לְאוֹר פְּנִסֵּי הָרְחוֹב.

הַגַּעְנוּ, מִסִּיָּה! אֲנִי לֹא יִכּוֹל לַעֲצוֹר קָרוֹב יוֹתֵר. מִי שָׁמַע כְּדַבֵּר הַזֶּה! חֲזִיר קוֹפֵץ לִי כִּמְעַט אֶל תּוֹךְ הַמַּכּוֹנִית! אִיזָה מִזֵּל, אֲנִי אוֹמֵר לָךְ.

פְּנִיָּה קְסִנוֹפּוֹלוֹ יֵשֶׁבָה בַּמַּסְעֵדָה מְנִלָּה בְּשׁוֹלְחַן הָרֵאשׁוֹן לִיד הַחֲלוֹן הַגָּדוֹל הַצּוֹפָה אֶל הַכִּיכָר. הִיא הִתְרַגְּזָה עַל כֵּךְ שֶׁהַקְּדִימָה כָּל-כֵּךְ לַהֲגִיעַ. יָדָה לֹא תִהְיֶה עַל הָעֲלִיוֹנָה אִם כֹּאשֶׁר יִגִּיעַ כֶּבֶר תֵּשֵׁב שָׁם וְתִמְתֵּן. הִיא הִיתָה עֶצְבָּנִית. הִיא חֲשָׁשָׁה שִׁיְהִיָּה פֶקֶק תִּנּוּעָה בִּשְׁל הַגֶּשֶׁם, הִיא הַפְּרִיזָה בַּחִישׁוּב הַזֶּמֶן שִׁיִּדְרֹשׁ לָהּ כְּדִי לַהֲגִיעַ. עֲכָשִׁיו כֶּבֶר שִׁתְּתָה אֶת כּוֹסִית הָאוּזוֹ הַשְּׁנִיָּה. הַמִּלְצָר הִתְרוֹצֵץ מִסְבִּיבָה כְּדִבּוּרָה טוֹרְדָנִית. הִיא נִעְצָה מִבֶּט בְּכוֹס וְצִוּוֹתָהּ עַל עֲצָמָה לֹא לַגַּעַת בָּהּ. הַמִּלְצָר הֵבִיא קִנְקֵן עִם מִים טְרִיִּים. אַחֲרֵי-כֵן הֵבִיא צִלּוּחִית עִם זִיתִים – וְאָמַר: חֲזִיר!

סְלִיחָה? הָרִימָה פָּנֶיהָ אֶת מִבְטָהּ וְרֹאֶתָה אֶת הַמִּלְצָר הַמַּהוֹפֵּנֵט מִשְׁקִיף עַל הַכִּיכָר, וְאִזּוֹ הַבַּחֲיָנָה בּוֹ: הַחֲזִיר רֵץ אֶל עֵבֶר הַמַּסְעֵדָה, בִּשְׁעָטָה מַעֲלֵת גִּיחוּךְ, רִגְלָיו הַקְּצָרְצָרוֹת הִתְנוֹדְדוּ קְדִימָה וְאַחֲרָה מִתַּחַת לְגוֹפּוֹ הָעֹגוֹל וְהַכֶּבֶד. בַּהֲתַחֲלָה חֲשָׁבָה שֶׁזֶהוּ כֶּלֶב, אַחַת מֵאוֹתָן בַּהֲמוֹת מַעוֹרְרוֹת שֶׁאֵט-נֶפֶשׁ הַמִּפּוֹטְמוֹת בִּידֵי אֲלִמְנוֹת, אֲךָ לֹא כֵן הִיָּה הַדְּבַר- אֲכֵן הִיָּה זֶה חֲזִיר.

כִּמְעַט כִּמְתוֹךְ סֵפֶר מְאוּיֵר, הִיא רֹאֶתָה אֶת הַחוֹטֶם, אֶת הָאוּזָנִיִּים כְּשֶׁרְטוּטִים, כְּקוּי מֵתָאֵר. כֵּךְ מִצִּיֵּרִים חֲזִיר בִּשְׁבִּיל יֵלְדִים, אֲךָ דּוֹמָה הִיָּה שֶׁהַחֲזִיר הַמַּסּוּיִים הַזֶּה זִינֵק דּוּקָא מִתּוֹךְ סֵפֶר אִימָה לִילְדִים. הוּא לֹא הִיָּה חֲזִיר-בֶּרֶ, אֲמֵנִם הִיָּה מִטּוֹנֵף אֲךָ עִם זֹאת הִיָּה בְּבִירוֹר חֲזִיר בֵּית וְרוֹד. הִיָּה בּוֹ מִשְׁהוֹ מִטּוֹרֶף, מְאִיִּים. קִילוּחִי גֶשֶׁם זֶרְמוֹ בְּמוֹרֵד הַחֲלוֹן, פָּנֶיהָ קְסִנוֹפּוֹלוֹ רֹאֶתָה בַּמַּעוֹרֶפֶל כִּי־צָד עֶצֶר לַפֶּתַע הַחֲזִיר מוֹל כִּמָּה עוֹבְרֵי אוֹרָח, מִתַּח אֶת רִגְלָיו, הַחֲלִיק, הַתְּהַפֵּךְ הַצִּידָה, הַתְּפֵתֶל, נִעֲמַד שׁוֹב עַל רִגְלָיו וְשׁוֹב לַשְּׁעוֹט, הַפֶּעַם לִכְיוּן מִלּוֹן אֲטֵלֶס. מִמֶּשׁ בְּאוֹתוֹ הִרְגַּע עֹזֵב רִישָׁאָרְד אוֹסְבִּיצְקִי אֶת הַמִּלּוֹן. הוּא חֲבֵשׁ אֶת קְפוּצִיּוֹן הַמַּעִיל לְרֹאשׁוֹ כֶּבֶר בִּרְגַע שִׁיִּצֵּא מִהַמַּעֲלִית, בְּזִמָּן שֶׁחֲצָה אֶת מִבּוֹאֵת הַמִּלּוֹן. כַּעַת יֵצֵא אֶל הַגֶּשֶׁם, בַּמְהִירוֹת, אֲךָ לֹא יִתֵּר עַל הַמִּידָה, הוּא לֹא רָצָה לְבִלוֹט. הַגֶּשֶׁם שִׁיחַק לְטוֹבָתוֹ: קְפוּצִיּוֹן, צַעֲדִים מִהִירוֹם, כָּל אֱלוֹ הַתְּקַבְּלוֹ לַחֲלוּטִין עַל הַדַּעַת בַּמַּצֵּב עֵינֵינוּ זֶה. מֵאוֹחֵר יוֹתֵר אֶף-אֶחָד לֹא יוֹכֵל לֹמַר שֶׁהוּא רֹאֶה גֶבֶר בּוֹרַח, בְּגִיל הַזֶּה וְהַזֶּה, בְּגוֹבָה זֶה לַעֲרֵךְ, וְצִבֵּעַ הַמַּעִיל – וּדְאִי, אוֹתוֹ יִזְכְּרוּ גַם כֵּן... הוּא פָּנָה יְמִינָה בַּמְהִירוֹת, וְאִזּוֹ שָׁמַע קְרִיאוֹת נִרְגָּשׁוֹת, צִרְחָה, וְקוֹל

השתנקות מוזר. הוא השתהה לרגע והביט לאחור. עכשיו הבחין בחזיר. הוא לא האמין למראה עיניו. שם, בין שני העמודים העשויים ברזל מחושל שתחמו את הכניסה למלון, ניצב חזיר. הוא עמד שם בראש מושפל, כשור המתכוון למתקפה, היה בו משהו מגוחך אך בו בזמן מאיים. הוא היה כולו אפוף חידה: מהיכן הגיע החזיר הזה, מדוע הוא עומד כאן? רישארד אוסביצקי חש שהחיים בכיכר קפאו על מקומם, לפחות לפי מה שראה כעת ממקום עומדו. בעיני החיה הקטנות השתקף אור הניאון שבחזית המלון – ברגע זה החל רישארד אוסביצקי לרוץ! הוא רץ ימינה, הביט שוב לאחור, החזיר זקף את ראשו בעודו מתנשף, צעד כמה צעדים לאחור, סב על עקבותיו ופצח במרוצה לאורך הכיכר אל עבר שורת העצים שמול מרכז התרבות הפלמי דה מארקטן. עוברי האורח שצפו במחזה עקבו בעיניהם אחר החזיר ולא אחרי הגבר עם הקפוצ'ון – וכעת הבחין מרטין זוסמן בחיה. הוא התגורר בבית בסמוך למלון אטלס, פתח ברגע זה בדיקוק את החלון בשביל לשאוף אוויר, ולא האמין למראה עיניו: זה נראה כמו חזיר! זה עתה הרהר בחייו, על צירופי המקרים שהובילו לכך שהוא, בן לאיכרים אוסטרים, חי ועבד כעת בבריסל. הוא היה שרוי בהלך רוח בו הכל נראה לו זר ומוזר, אבל חזיר חופשי שמתרוצץ שם למטה בכיכר, זה היה כבר מוזר למדי, היה זה מוכרח להיות דימיונו שמשטה בו או רסיס זיכרון מתעתע! הוא הביט, אך שוב לא ראה את החזיר.

החזיר רץ לכיוון כנסיית סיינט-קתרין, חצה את רי סיינט-קתרין, פנה שמאלה, מתחמק מהתיירים שיצאו מהכנסייה, חלף על-פני הכנסייה עד לקצה או בֶּרִיק. התיירים צחקו, הם סברו שהחיה אחוזת החרדה, שהיתה קרובה להתמוטטות, היתה חלק מהפולקלור, מעין תופעה מקומית. אחדים מהם יחפשו מאוחר יותר במדריך הטיולים שלהם הסבר לעניין. האם לא נוהגים בפמפלונה הספרדית להוליך שוורים ברחובות העיר ביום חג כלשהו? אולי בבריסל נוהגים לעשות כן עם חזירים? כשחווים משהו בלתי נתפס במקום בו בין כה וכה לא מצפים להבין הכל – כמה מאושרים הם אז החיים!

באותו הרגע פנה גואודֶה מוסטפה בקרן הרחוב וכמעט והתנגש בחזיר. כמעט? האם לא נגע בו, האם לא התחכך ברגלו? חזיר? גאודה מוסטפה זינק הצידה באימה, איבד את שיווי משקלו ונפל. כעת שכב בשלולית, התבוסס בה, מה שהחמיר את המצב, אך לא היתה זו הזוהמה שהצטברה בשולי הכביש, היה זה המגע עם החיה הטמאה, אם אחד כזה אכן התרחש, שגרם לו להרגיש מלוכלך.

באותו רגע ראה יד מושטת לעברו, הוא ראה את פניו של גבר מבוגר, פנים עצובות, דואגות, רטובות מגשם, דומה היה שהאיש המבוגר בוכה. היה זה פרופסור אָלוֹיס אֶרְקֶרט. גואודה מוסטפה לא הבין מה אמר, הוא הבין רק את המילה "אוקי".

אוקי! אוקי! אמר גואודה מוסטפה.

פרופסור ארהרדט המשיך לדבר באנגלית, ואמר שגם הוא כבר נפל היום, אך הוא היה כה מבולבל שאמר "נפסל" במקום "נפל". גואודה מוסטפה לא הבין אותו וחזר ואמר: אוקי!

אז כבר הגיע האור הכחול. ההצלה. משטרה. הכיכר כולה נאחזה תכונה, הבהבה, הסתחררה באור הכחול. רכבי החירום שעטו ביללה לעבר מלון אטלס. שמי בריסל תרמו את חלקם: ירד גשם. כעת דומה היה שהגשם עשוי טיפות כחולות נוצצות. לכך התווסף משב רוח עז שקרע מידיהם של כמה עוברי אורח את המטריות והפך אותן על פיהן. גואודה מוסטפה נטל את ידו של פרופסור ארהרט והניח לו לעזור לו. אביו הזהיר אותו מפני אירופה.